

GREAT PERSONALITIES

R' TZVI ASHKENAZI - THE CHACHAM TZVI (1656-1718)

בית כנסת הנשיא

A] BIOGRAPHY

- 1656/(8) Born in Moravia and a grandson of R. Eliyahu Ba'al Shem of Chelm, the first 'Baal Shem' and a student of the Maharshal.
- 1660s Learned under his father and other grandfather (R. Ephraim b. Ya'akov - **the Sha'arei Ephraim** - who had escaped from Vilna to Moravia during the Cossack Rebellions)
- 1670s Went to study in Salonika where he witnessed first hand the aftermath of the Shabbtai Tzvi disaster.
He grew up to become a very passionate person, deeply learned and fiercely intelligent. He was disinterested in money and prepared to suffer deprivation to retain his independence. He was prepared to act in the name of truth, which earned him many enemies over his life.
He became immersed in the Sefardi methodology of learning and at 18 earned the title 'Chacham', even though he was Ashkenazi. This title stuck with him throughout his life. He spent some years in Constantinople and Belgrade.
- 1679 Returned to Alt-Ofen, Germany and married locally.
- 1686 Alt-Ofen was invaded by Austria. His parents were taken captive by the Prussians and his young wife and only daughter were killed by cannon fire. He escaped and fled to Sarajevo, where he was appointed as Rabbi.
- 1689 Resigned from the community and fled from Sarajevo when it was besieged during the Austro-Turkish war. Returned to Germany, where he was married again, to Sarah, the daughter of R. Meshullam Zalman Mirels Neumark - Rav of Altona/Hamburg/Wandsbek - קהילת אה"ו.
- 1690 Went to Altona, then in Denmark, and founded a Yeshiva - the Klaus. He also undertook some of the rabbinic responsibilities in the town and went into business selling jewelry.
- 1707 His father-in-law died. Some of the community supported the appointment of the Chacham Tzvi. Others supported R. Moshe Rothenburg. In the end, both were appointed - for 6 months a year each. This was not a successful arrangement and the machloket continued.
In the end the matter was decided by a heartless chicken!

Portrait of the Chacham Tzvi

1. מעשה בריבה אחת שפתחה בטן תרנגולת להוציא בני מעיה בשפת השלחן וחתול א' עומד למטה אצלה עומד ומצפה לאכול ממה שיפול ארצה. ואמרה הריבה שלא מצאה לב בתרנגולת ואמה בעלת התרנגולת אמרה שמא או קרוב לודאי הושלך הלב לארץ ואכלו החתול העומד שם מוכן לאכול הנופל. והריבה אומרת אני לא השלכתי לחתול אלא (טריפה הערץ) הוא הטחול אבל הלב לא השלכתי לחתול. והתרנגולת שמנה ובריאה וטובה אין בה שום חסרון ולא רקבון בבני מעיה ולא ניכר שום רושם מלב שנימוק או נתמסמס ולא שום שינוי בעולם בכל בני מעיה, וגם בעודנה בחיים חיותה היתה חזקה ובריאה ובכל כחה לאכול ולשתות לילך ולעוף ושלמה בכל חושיה בכל עוז ותעצומות ככל א' מהתרנגולת הטובות והבריאות. אלא שהריבה אמרה שלא מצאת בה לב. ובא מעשה לפני התלמידים והטריפה מטעם ניטל הלב **תשובה:** טועים כל האומרים כן כי דבר ברור הוא לכל אשר לבו לב חכם בקרבו ומוח בקדקדו שא"א לשום נברא בעולם לחיות אפ"י שעה אחת בלא לב דלכ"ע אין זה כדאי לאסור והדבר פשוט שהתרנגולת מותרת

שו"ת חכם צבי סימן עז

The Chacham Tzvi was asked to rule in the case of a chicken which, when cut up after shechitah, apparently had no heart! Although it seemed quite likely that the heart was accidentally eaten by a cat, the original poskim approached on the matter ruled that the chicken was treif. The Chacham Tzvi ridiculed this psak and ruled that the chicken was kosher!

- R. Rothenburg ruled that the chicken was treif¹. In the end, the matter blew into a scandal and the Chacham Tzvi was forced to resign in 1709 and return to being the Rav of the Klaus.
- 1710 Approached by the Sefardi community of Amsterdam to be their Rav, but he refused and insisted that he wished to represent his own Ashkenazi community.
Appointed Chief Rabbi of the Ashkenazi community in Amsterdam, mostly refugees from the 30 years war and those attracted to Dutch economic expansion in the New World. He refused the very high salary offered to him (2,500 Dutch Guilders p.a.) in order to remain independent.
- 1712 After only two years, friction with the community led them to dismiss him. He did not accept the dismissal and serious community strife ensued.
- 1713 Nechemia Chayun, a Sefardi kabbalist, arrived in Amsterdam from Eretz Yisrael. The Chacham Tzvi initially thought that Chayun was an old enemy from Salonica and requested the Sefardi community not to accept him. It seems however that this was a case of mistaken identity and the Chacham Tzvi later retracted the objection.
It then emerged that Chayun's writings had strong Sabbatean leanings and the Chacham Tzvi placed Chayun and his book under a ban. He was joined in this ban by R. Moshe Hagiz, a Sefardi Rav from Israel who recognized Chayun as a Sabbatean.²
However, the Sefardi Rabbi of the Portuguese community - R. Shlomo Ayllon³ - supported Chayun and a major communal rift broke out, with the Sefardi Portuguese community pitted against the newer Ashkenazi kehilla. The Sefardi opposition to the Chacham Tzvi found members of his own congregation who also bitterly opposed him.
The Sefardi kehilla summoned the Chacham Tzvi to appear before their tribunal but he refused. Eventually, the Chacham Tzvi's life was threatened and he (together with R. Moshe Hagiz) was put in cherem. He was also placed under house arrest for his own safety. Local non-Jewish universities were consulted on how to resolve the dispute.
- 1714 He voluntarily resigned and moved to England at the invitation of the Sefardi community and was well received in London amongst Sefardim and Ashkenazim.
His son, Rav Ya'akov Emden describes their arrival in London as follows: "The true saint, my father and Rebbe, our great master ... was greeted with great respect the like of which is unheard of. He was escorted into town in a royal flotilla amidst great jubilation." The kehilla, relying on the majority of poskim had commissioned an artist to draw his portrait. The Chacham Tzvi due to his "great saintliness and holiness" refused to permit this. The hosts were unable to restrain themselves and the artist managed with great speed and unusual talent to paint an extraordinary painting. So true was his rendition that R. Ya'akov Emden declares, "All that is missing is the breath of life."
Apparently, the Chacham Tzvi refused to have a bust of his head embossed on a celebratory coin.
- 1715 Went to Lemburg and then to Poland, stopping on the way for some time in Emden, Hanover, Halberstadt, Berlin and Breslau. He then went back to Hamburg.
- 1717 Called to be Rav in Lemburg and died 4 months later.

Descendants

- Son - R. Ya'akov Emden.
- Grandson - R. Hart Lyon - Chief Rabbi of the United Kingdom 1756-63.
- Grandson - R. Israel Meshullam Solomon (Zalman Emden) - son of R. Ya'akov Emden and rival Chief Rabbi of the United Kingdom 1765-1780 in competition with R. Tevele Schiff. ⁴
- Great-grandson - R. Solomon Hirschell - Chief Rabbi of the British Empire, 1802-42.
- Great-grandson - R. Ya'akov MiLissa.
- One of his descendents was R. Chaim Halberstam, the Divrei Chaim and founder of Sanz Chasidut.

B] TORAH

- Best known for his **teshuvot**.
- Also wrote a supercommentary on the Taz, Choshen Mishpat.

1. Another young Rav who ruled then against the Chacham Tzvi was R. Yonatan Eybeschutz, which will become relevant in his future relationships with R. Ya'akov Emden.
2. The episode has been dramatized in a recent Artsroll novel - *Midnight Intruders* by Avner Gold.
3. Who was himself accused of Sabbatean sympathies.
4. Schiff was supported by the Great Synagogue in London but Emden was supported by the Hambro' and New Synagogues.

(a) Cardiac Death vs Brain Stem Death

2. סבור הייתי שלא יסתפק אדם אשר בשם חכם יכונה בחיי כל בעל חי גשמי שהם תלויים בלבו ושבהעדרו יעדרו בעליו ע"כ באתי בקצרה בתשובתי הראשונה והיודע ולומד מעט בטבע ידע שמ"ש בס' שערי שמים בענין זה היא דעת גאלינוס שר"י אבל אריסטוטליס שר"י הוא סובר שהכל תלוי בלבו, ודעת הרמב"ם ז"ל כדעת אריסטו' כידוע וכמבואר בס' המורה. ואף הסובר שהתנועה היא במוח מודה הוא שאין החיות תלויה אלא בלב כי בזה לא נחלק אדם מעולם. ודבר ברור מאוד שאין נשימה אלא כשיש חיות בלב שממנו ולצורכו היא הנשימה וכ"כ הראב"ע על פסוק ויפח באפיו נשמת חיים וז"ל וטעם באפיו שבהם יחיה האדם כי הם יוציאו האויר החם מחוס הלב ויביאו אחר הרי מבואר שטעם היות ענין החיים תלוי בנשימת החוטם הוא משום שדרך החוטם יוצא האויר החם מן הלב ונכנס בו אויר קר לקרר הלב ואם אין לב אין נשימה. נגלה בדברי הרמב"ם שכל בע"ח שבעולם חיותו תלויה בלבו ושם אין לו לב א"א לו לחיות אפי' רגע א' שהטעם שדימה דוקא המציאות לאדם אחד הוא בשביל הנשמה שבו יתר על כל בע"ח אבל בענין חיות בע"ח שהיא תלוי בלבו דוקא ושם יעדר לבו א"א לחיות אפי' רגע אחד בדבר זה כל בעלי חיים אדם ובהמה ועופות וגם דגי הים הכל שווין ממילא נפלו כל דברי זה החכם ובזהר חדש ד"ט ע"א דפוס ויניציא ר' עזרי' אמר הנפש מקומה בלב והיא מניעה לכל הגוף והיא מונחת באמצע הגוף ומאירה לכל הגוף וכו'

שו"ת חכם צבי סימן עז

In a second⁵, much longer, teshuva⁶ on the chicken heart issue, the Chacham Tzvi elaborates on his position on the centrality of heartbeat to the halachic definition of life and death. He strongly supports cardiac activity, not breathing, as the halachic determiner of life. This teshuva is one of the important sources on the modern question of organ donation and is emphasized by opponents on Brain Stem Death as a halachic definition of death. The supporters of BSD argue that the Chacham Tzvi is not dealing with a case in which breathing has ceased and would not therefore accept heartbeat alone as a halachic definition of life in a modern case of BSD.

(b) The R. David Nieto Scandal

3. שאלה מן הפרנסים והמנהיגים אשר בק"ק לונדראש בענגלי טיירא פרנסי ומנהיגי קהל קדוש שערי שמים⁷ יע"א אשר בעיר הגדולה לונדראש. ... איגרתם החמודה דורש דבר ה' ... לענות על ריב וזה תורף שאלתם. החכם המרומם ונעלה כמהר"ר דוד ניטו נר"ו אב"ד ומו"ץ בק"ק שערי שמים דרש בבית הכנסת דרוש זה 'אומרים שאמרתני בישיבה שהש"ת והטבע והטבע והש"ת, הכל אחד. אומר אני שכך אמרתני ואני מקיימו ואכריחנו מאחר שדוד המלך מקיימו במזמור קמ"ז המכסה שמים בעבים המכין לארץ מטר המצמיח הרים חציר כו'. אבל צריך לידע (הטו אזניכם יהודים מפני שהוא העיקר הראשון מאמונתנו) ששם טבע הוא מהמצאת האחרונים מזמן ד' או ה' מאות שנה סמוך לזמנינו מאחר שאינו מצוי בדברי חכמינו הקדמונים ז"ל. אלא שהקב"ה משיב הרוח והוא יתברך מוריד הגשם. ...

תשובה רואה אני את דברי החכם המרומם ונעלה נר"ו שהן דברי הכוזרי. שצריכין אנו להחזיק טובה להחכם הכולל המרומם כמהר"ר דוד ניטו ה"י על הדרשה שדרש להזהיר את העם לבל יטו לבבם אחרי דעת הפילוסופים האומרים בטבע, כי ממנו יצאו תקלות רבות והאיר עיניהם באמונתו האמיתית שהכל בהשגחה מאתו יתברך ואמינא ליה יישר כחו וחילו. ואחרי המשא ומתן הסכמנו שלשתינו על כל הדברים האמורים למעלה שהן אמת וצדק, פה אלטונא צבי אשכנזי

שו"ת חכם צבי סימן יח

The Chacham Tzvi was asked to rule on a controversial drasha given by R. David Nieto in 1703. R. Nieto was the British Chief Rabbi and Rav of Sha'arei Shamayim - Bevis Marks Synagogue. The sermon emphasized that God was Nature and Nature was God. At the time Sir Isaac Newton's new theories of rationalist physics were engaging the imagination of the people and Nieto wished to emphasize the link between God and the laws of nature.

Nieto was a keen anti-Sabbatean and there was at the time a group of Sabbatean supporters at Bevis Marks who were still angry at the removal of the previous (Sabbatean leaning) Rabbi Shlomo Ayllon⁸. Nieto was accused by this group of being a heretic Spinozist and pantheist, and he was suspended.

The anti-Nieto group insisted on the matter being referred to the Beit Din of the Amsterdam Sefardi Community (which was stacked with supporters of Ayllon!) The agitators were excommunicated by Bevis Marks (when one of them died he was forced to be buried in the Ashkenazi cemetery in London!). The Amsterdam Beit Din dodged the issue, which was referred to the Chacham Tzvi, who firmly backed Nieto.

5. Three teshuvot - 74, 75 and 77 - deal with the *cause célèbre* of the heartless chicken.

6. An English translation of the teshuva is available here - http://www.hods.org/pdf/Chacham_Tzvi%20-%20Revised.pdf

7. Known to most as Bevis Marks. This teshuva was written in 1705, just a few years after the new (and current) shul building was opened in 1701.

8. Later to be a staunch opponent of the Chacham Tzvi in Amsterdam.

(c) Yom Tov Sheni in Eretz Yisrael

4. שאלת בני ח"ל העולים לא"י דרך ארעי האיך יתנהג בשלש רגלים אם כבני ארץ ישראל או כבני ח"ל:
תשובה: נלע"ד דצריכים הם להתנהג בעניני המועדים כא' מבני א"י התושבים ואין זה בכלל חומרי מקום שיצא משם לא מבעיא בתפלות וברכות וקריאת ס"ת שאינן חומרות בעצם שהרי אם בא להחמיר לברך ולהתפלל תפלת המועדים בזמן שאינו מועד עבירה היא בידו. אלא אפ"ל במלאכה מותרים הם שאילו היו כל אנשי המקום שיצאו משם כאן בקביעותא פשיטא שאסורים היו לעשות יותר מיום אחד משום בל תוסיף. שהרי הישן בשמיני בסוכה לוקה וכן בפסח ושבועות העושה יום א' מועד יותר מהמצוה עובר על ב"ת. ולא אמרו נותנין עליו חומרי מקום שיצא משם אלא בחומרא שרשאיין בני המקום שיצא זה משם לנהוג חומרתם במקום הנהגיין קולא אף אם יקבעו דירתם במקום הלזה

ש"ת חכם צבי סימן קסז

The Chacham Tzvi rules that visitors to Eretz Yisrael only keep one day of Yom Tov, even if they plan to return to chu'l. His argument is that a visitor may not keep a minhag which the local people would be prohibited to adopt. Here, the locals would not be allowed to keep YT2 because of bal tosif.

5. בני חוץ לארץ שבאו לארץ ישראל אף על פי שדעתן לחזור אין עושין אלא יום אחד כבני ארץ ישראל ויש חולקין

שולחן ערוך הרב אורח חיים סימן תצו סעיף יא

The Chacham Tzvi's halachic position is ruled by some important poskim, here the Shulchan Aruch HaRav - the first Lubavitcher Rabbi.

(d) Kitniyot on Pesach

6. ומעדני על אבי מורי הגאון זצ"ל (החכם צבי) כמה נצטאר אותו צדיק על זאת. כל חג המצות היה מתרעם ואומר אי איישר חילי אבטליניה למנהג גרוע הלז, שהוא חומרא שאתיא לידי קולא ... על כן אני אומר המבטל מנהג זה של מניעת אכילת קטניות יהי חלקי עמו. הלואי יסכימו עמדי גדולי הדור במחוז הלז הנני להיות נטפל לדבר מצוה זו

ר' יעקב עמדין בס' מור וקציעה ס' תנג

Rav Ya'akov Emden records that his father, the Chacham Tzvi was in favour of abolishing the minhag of not eating kitniyot on Pesach. He felt that the inability to eat kitniyot leads people to make and eat more matza, which is far more likely to contain real chametz!

(e) Out of Jail for a Day

7. כתב מהרדב"ז בתשו' י"ג מי שהיה חבוש בבית האסורין ונתנו לו רשות לצאת פע"א בשנה אין חוששין למצוה קלה או חמורה אלא כיון דקיי"ל אין מעבירין על המצות המצוה הראשונה שתבא לידו וא"א לעשותה בבית האסורין יעשנה ויש להקשות על זה דקמבעיא לן בפ' התכלת /דף/ מ"ט ציבור שאין להם תמידין ומוספין איזה מהן קודם ומוקי לה במוספין דהאידינא ותמידין דלמחר תדיר עדיף או מקודש עדיף ואי כסברת הרב ז"ל אף אי תדיר עדיף מוספין קדמי מטעם דאין מעבירין על המצות א"ו דלא אמרינן אין מעבירין עה"מ אלא בשתייהן שוות אבל לא בדחד מיניהו עדיף

ש"ת חכם צבי סימן קו

The Chacham Tzvi quotes a teshuva of the Radvaz who writes that if a person were given a chance to get out of jail for one day they should do so immediately and perform the first mitzvah that comes to hand. The Chacham Tzvi disagrees and rules that one should wait to do a more important mitzvah.¹⁰

9. R' Shneur Zalman of Liadi (1745-1812).

10. An interesting application of this is the case of a person who has an option to fast on Tzom Gedalia but knows that this will make them ill and unable to fast on Yom Kippur. Which fast should they keep? See the following shiur by R. Baruch Simon:-

http://www.yutorah.org/lectures/lecture.cfm/797524/Rabbi_Baruch_Simon/Fasting_on_Tzom_Gedaliah_when_it_will_lead_to_Pikuach_Nefesh_on_Yom_Kippurforashiur

(f) Molid and Scented water

8. כ' הט"ז א"ח סי' תקי"א ראיתי בקצת קהילות ששופכין שמן שפיגונר¹¹ לתוך המים בי"ט לצורך נט"י הכהנים ואיסורא קעבדין דמולידין ריח במים, ואפ"ל שופכין בעי"ט מ"מ מולידין ריח בי"ט ע"י הכהנים וזה נחא ומכוונים לכך עכ"ל. ... ואני אומר הנח להם לישראל אם אינן נביאים כו' דלא מיבעיא ברחיצת ידים במים המריחים אין בה שום נדנד איסור ... וכיון שהוכחנו שעכ"פ מותר לסוך הידי' בשמן ערב ומים המריחים בין ביום טוב בין בשבת אומר אני דאף ליתן בשמים לתוך המים בשבת ולרחוץ בהם מותר כי היכי דמותר ליתן תבלין לתוך הקדרה או לתוך התמחוי בשבת ואינו חושש שמוליד ריח באוכלין ומשקין שבתוכם ש"מ דלא גזרו משום מוליד ריחא אלא בדבר שאינו אוכל ולא משקה כמו חרס ופחמין ושיראי אבל באוכלין ומשקין לית בהו משום מוליד ריחא ... כיון דבגמ' לא אשכחן דשייך מוליד ריחא אלא במידי דלאו מאכל ומשקה הוא אבל במידי דמאכל ומשקה הוא לא אשכחן דשייך ביה מוליד ריחא אין לנו לאסור מדעתנו כיון דמילי דרבנן נינהו המחמיר עליו להביא ראיה

שו"ת חכם צבי סימן צב

The Chacham Tzvi deals here with a minhag mentioned in the Taz to put scented oil into the water used to wash the hands of the Cohanim before Bircat Cohanim on Yom Tov. The Taz prohibits this but the Chacham Tzvi permits it on the grounds that the issue of Molid (creating a new infusion of smell) does not apply to food and drink. Chazal applied it specifically to clothing, coals and similar items and anyone who wishes to extend the boundaries of a rabbinic gezeira has the onus of proof upon them to show that Chazal would have intended that too. This could have important implications for the late 19C psak of R. Yitzchak Shmelkes¹² that electricity¹³ is prohibited on Shabbat due to Molid.

(g) The North-West Europe Eruv?

9. אלטונא תשרי תנ"ד. שואל כענין וזה לשון שאלתך: ידוע שכל מקום מוקף מחיצות אפ"ל ארכו ורחבו אלף מיל חשוב רשות היחיד וכו' ... גם הכלל שבידינו הלכה למשה מסיני גוד אסיק מחיצתא ידוע. ומעתה אשאל לפי הצעה זו הגע עצמך שעשו מחיצה סביב לכל ארץ אינגלטיר"ה וכי יהיה משפטה רה"י? ואעפ"י שיהי' בתוכה סרטיות ופלטיות רחבות י"ו אמה כ"מ שבתוך ההיקף רה"י הוי כו'. השתא נמי אינגלטיר"ה א שהיא מוקפת מן הים סביב והיא גבוה מקרקע הים כמה וכמה נאמר נמי גוד אסיק ותהיה רה"י כו' דהא גוד אסיק במקום מחיצות עומדת כו'.

תשובה ואני אומר אם התורה אמרה כך תיבטל ומה בכך!

שו"ת חכם צבי סימן לו

Can all of England be considered a Reshut HaYachid on Shabbat since it has sea all around it and a raised coast-line. The answer is a clear no!

(h) The Direction of the Bed

10. [שאלה] כעת אין בידי להאריך כפי כבוד רום מעלתו ע"כ במטותא מניה דמר לימא לן מהני מילי מעליותא דאמר אמ"ו הגאון זצ"ל במה שאמרו ז"ל הנותן מטתו בין צפון לדרום וכו' ופירשו בו הפוסקים ז"ל כידוע. והמקובלים אמרו בהיפך. ודכירנא לפי אומד דעתי כשהי' אמ"ו זצ"ל דר על הגראפט אצל זויזע הספרדי נגד בית יתומי העכו"ם, הי' לו מיטה כפירוש המקובלים בחדר הקטן (איבר דיא זייטה קאמיר). והלא הוא בעצמו זצ"ל כתב בספרו תשובה (ל"ו) כל היכא דאיכא פלוגתא בין הפוסקים והמקובלים, על הפוסקים יש לסמוך כי אין לנו עסק בנסתרות וכו'. ע"כ יאיר לנו מעכ"ת נתיב, כי בוודאי שמע ממנו זצ"ל שום דבר על זה, ואם יש למכ"ת טעם נכון מדעתו, אל ימנע טוב ממנו.....

שו"ת שאילת יעבץ חלק א סימן מז

In this she'elah to the Chacham Tzvi's son, R. Ya'akov Emden, the questioner asks about the position of the Chacham Tzvi's bed. Chazal (Berachot 5b) state that the marital bed should be orientated North/South and this is the view of the poskim. Kabbalistic sources rules that the bed should be East/West. The Chacham Tzvi rules that in a conflict between the revealed (niglah) Torah of the regular poskim, and the mystical (nistar) Torah of the kabbala, the revealed Torah takes priority. Yet the rumor was that the Chacham Tzvi himself had his bed East-West like the kabbalists! Surely R. Ya'akov Emden had some 'inside information' on this

11. Spikenard oil - a class of aromatic amber-colored essential oil derived from *Nardostachys jatamansi*, a flowering plant of the Valerian family which grows in the Himalayas of Nepal, China, and India (Wikipedia). Referred to in Tanach as נֶרְדָּ - see Shir Hashirim 4:13-14.

12. Beit Yitzchak 2:31

13. See *The Use Of Electricity On Shabbat And Yom Tov*, Rabbi Michael Broyde & Rabbi Howard Jachter, Journal of Halacha & Contemporary Society, No. XXI - Spring 91 - Pesach 5751. Available at http://www.daat.ac.il/daat/english/journal/broyde_1.htm

(i) Drinking on Purim

11. חייב אינש לבסומי בפוריא עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי. שמעתי מאבי מורי הגאון ז"ל שהוא היה נוהג בבחורתו לקיים מצוה זו כמאמרה. שאין הדבר יוצא מידי פשוטו!

סידור היעבץ דיני סעודת פורים זו

The Chacham Tzvi was very serious about his mitzvah to drink on Purim!

(j) The Golem Minyan Man

12. נסתפקתי אדם הנוצר ע"י ספר יצירה כאותה שאמרו בסנהדרין רבא ברא גברא וכן העידו על זקני הגאון מוהר"ר אליהו אבדק"ק חעלם מי מצטרף לעשרה לדברים הצריכין עשרה כגון קדיש וקדושה מי אמרינן כיון דכתיב ונתקדשתי בתוך בני ישראל לא מיצטרף או דילמא כיון דקיי"ל בסנהדרין המגדל יתום בתוך ביתו מעה"כ כאילו ילדו ה"נ כיון שמעשה ידיהם של צדיקי' הוא הו"ל בכלל בני שמע"י של צדיקי' הן הן תולדותם נ"ל דכיון דאשכחן לר' זירא דאמר מן חבריי' את תוב לעפרך הרי שהרגו ואי ס"ד שיש בו תועלת לצרפו לעשרה לכל דבר שבקדושה לא היה ר' זירא מעבירו מן העולם דאף שאין בו איסור שפיכת דמים דהכי דייק קרא (אף שיש בו דרשות אחרות) שופך דם האדם באדם דמו ישפך דוקא אדם הנוצר תוך אדם דהיינו עובר הנוצר במעי אמו הוא דחייב עליה משום שפכ"ד יצא ההוא גברא דברא רבא שלא נעשה במעי אשה מ"מ כיון שיש בו תועלת לא היה לו להעבירו מן העולם וראיתי בס' הפרדס שחיבר מהר"ם קרדבורא שער היכלות פ' יו"ד אחר שהביא המאמר דרבא ברא גברא כו' ופלפל בהם כתב וז"ל הנה הבריאה ההיא שהיא בצורת האדם כו' ולא שיהי' בה נשמה ולא נפש ולא רוח אלא חיות בעלמא עכ"ל ונסתייע סברתי' סיוע שיש בו ממש שכיון שאין בו אפילו נפש אדם אין לו עסק וענין עם דברים הטעונים עשרה או שלשה נפשות מישראל ועוד נראה ברור שע"כ אי אתה יכול לכללו בכלל עשרה בני ישראל גדו' החייבים במצות וכל דבר שבקדושה הטעון עשרה אי אתה יכול לצרף אלא את שיש בו כל המדות הללו באופן שהדבר ברור שאינו מצטרף. ואפילו למ"ד תינוק שבעריסה מצטרף היינו משום דאתי לכלל חיוב לאפוקי האי דלא אתי לכלל חיוב. **צבי אשכנזי**

שר"ת חכם צבי סימן צג¹⁴

The Chacham Tzvi was initially undecided on the question of whether a Golem may count towards a minyan but leaned towards a ruling that it is prohibited.¹⁵

13. Does the cloned product fall under the halachic category of a golem, which does not have the full status of a human being, such that he cannot be counted for a minyan and may even be killed without the killer being guilty of murder? The answer is definitely negative since the principal reason that a golem does not have the full status of a human and may be killed is because the Torah says: *He who spills a person's blood (lit., the blood of a person in a person) will in turn have his blood spilled*. From here we learn that the prohibition of murder applies specifically to a person who is created within another person - i.e., someone who existed as an embryo within a mother's womb. This is not the case with a golem, who is brought to life by mystical means - e.g., by means of Sefer ha-Yetzirah or by putting a paper with G-d's full name written on it into his mouth. In the case of cloning we are dealing with the product of purely natural substances, and the child who is born is in fact first a fetus in its mother's womb. Therefore the product of cloning clearly has the same status as any other flesh-and-blood person, since anyone born of a woman is considered a person regardless of how he came into existence. Therefore such issues as the prohibition against murder would apply to him as well.

Human Cloning: Scientific, Ethical And Jewish Perspectives, Prof. Avraham Steinberg & Dr. John. D. Loike¹⁶

14. Note that the Chacham Zvi does not mention the Golem of the Maharal but rather that of his grandfather, who was a contemporary of the Maharal.

15. The Chacham Tzvi's son, R' Meshulam Ashkenazi, writes that his father later clearly ruled that the Golem did not count towards the minyan. This is also the psak of R. Ya'akov Emden and most later poskim. See Mishna Berura 55:4, who simply references the teshuva of the Chacham Tzvi.

16. Available at http://www.daat.ac.il/daat/kitveyet/assia_english/steinberg.htm